

Jaarverslag 1966 Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels

*(Uitgebracht in de jaarlijkse algemene ledenvergadering van
25 februari 1967 te Amsterdam)*

Het lijkt wel vast te staan dat er thans in Nederland méér ganzen overwinteren, dan waar ook in Europa. Meer dan honderdduizend stuks. Van sommige soorten wellicht zelfs meer dan de helft van hun wereldpopulatie. Dit is zeer verheugend, maar het legt ook verplichtingen op. Want Nederland is klaarblijkelijk de laatste wijkplaats voor deze fraaie, fiere vogels.

Tijdens het nationale beraad, dat op initiatief van onze vereniging, de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Commissie Samenwerking Vogelbescherming en met financiële steun van het Jachtfonds, op 12 november 1966 te Zwolle werd gehouden, bleek dat de verantwoordelijkheid voor de ganzen in wijde kring wordt beseft. Niet alleen vogelkundigen, vogelbeschermers en jagers, ook waterstaatkundigen, landbouwers, planologen en cultuurtechnici bleken bereid aan het beraad deel te nemen. Een dag lang werd overlegd, welke mogelijkheden er zijn om in dit dichtbevolkte land de ganzen gastvrijheid te blijven bieden.

Deze mogelijkheden zijn er stellig, ondanks ingrijpende waterstaatkundige en cultuurtechnische werken, die een aantal belangrijke pleisterplaatsen bedreigen. Werken, wier uitvoering onvermijdelijk is. Maar gelukkig is (o.a. bij de afsluiting van de Lauwerszee) reeds gebleken dat de goede wil aanwezig is om onvermijdelijke werken zodanig uit te voeren, dat de ganzen zo weinig mogelijk worden verontrust.

Wij vertrouwen dat het ook elders mogelijk zal blijken de overwinterende ganzen te ontzien. Zelfs zullen hier en daar, b.v. op droog vallende platen in het deltagebied, nieuwe pleisterplaatsen kunnen worden gevormd.

Vooraf rust, dat is bij het overleg duidelijk gebleken, is van het aller-

grootste belang. Dit werd ook door de jagers erkend. Men zou hieruit kunnen afleiden dat dan de jacht op ganzen volledig dient te worden gestaakt. Zonder als pleitbezorgers voor de jacht op te treden, zouden wij hier tegen willen aanvoeren, dat juist vele jagers zich aanzienlijke inspanning en geldelijke offers getroosten om de voor ganzen noodzakelijke rust te verzekeren. Tevens kon met cijfers worden aangetoond, dat het aantal der ganzen die de Nederlandse jagers jaarlijks schieten, (nog) geen bedreiging vormt voor hun voortbestaan.

Natuurlijk zal iedere vogelbeschermer het doden van elke gans betreuren. Doch zo lang de wet jacht op ganzen toestaat, zal de vogelbeschermer zich hierbij moeten neerleggen. Vooral als, zoals thans blijkt, er van jagerszijde bereidheid bestaat mede te werken aan het streven naar behoud van de ook internationaal gezien zo belangrijke pleisterplaatsen voor ganzen.

Deze medewerking zal vooral dienen te bestaan uit het vrijwillig vormen van gebieden, waar ganzen ongestoord voedsel kunnen zoeken en overnachten. Wij vertrouwen dat spoedig de eerste resultaten van zodanige vrijwillige samenwerking kunnen worden aangekondigd.

Vogelvrienden zullen, bij hun begrijpelijk verlangen de honderden of zelfs duizenden grazende ganzen gade te slaan, steeds dienen te overwegen, dat ook zij de rust op de pleisterplaatsen dienen te verzekeren.

Tijdschrift Het Vogeljaar

Hoewel er in 1966 slechts vijf nummers van Het Vogeljaar konden verschijnen, hadden deze een gezamenlijke omvang van 266 blz. Bijna 40 % méér dan in het voorafgaande jaar. Hoezeer dit tijdschrift ook door onze leden wordt gewaardeerd, moge blijken uit het feit dat de stijging van het aantal abonnementen nagenoeg gelijk was aan die van het aantal volwassen leden.

Voorlichting

Een belangrijk deel van de werktijd van de secretaris belast met de voorlichting wordt in beslag genomen door schriftelijke en mondelinge contacten met en adviezen aan leden en instellingen, pers, radio en televisie. Ook voor bij de vereniging verkrijgbare uitgaven blijft verheugende belangstelling bestaan, met name ook bij het onderwijs. De verkleinde reproducties van onze wandplaten moesten worden herdrukt (er zijn hiervan in totaal thans honderdduizend stuks verspreid). Aan de serie prentbriefkaarten konden twaalf nieuwe worden toegevoegd. Uitgave van een grammofoonplaat waarop de zang van een aantal vogelsoorten stereofonisch is vastgelegd, werd voorbereid.

Voor de Olveh-vogelkalender 1967 bestond weer zoveel belangstelling, dat deze spoedig uitverkocht was. Een eveneens door het Onderling Levensverzekering Genootschap De Olveh van 1879 uitgegeven boekje, waarin buiten waargenomen vogels kunnen worden aangestreept, was reeds de dag na de aankondiging uitverkocht. Het is inmiddels herdrukt. Evenals van de kalender, komt de opbrengst ervan geheel aan de vereniging ten goede.

Samenwerking met anderen

Zoals gebruikelijk werd prettig samengewerkt met een aantal ministeries. Dit was eveneens het geval met vele op enigerlei wijze verwante organisaties en groeperingen, zowel in Nederland als daarbuiten.

Samenstelling van het bestuur

De volgens rooster aftredende bestuursleden: de heren Dr. Ir. G. W. Harmsen, Dr. Ir. H. N. Kluyver, A. L. Bakker, C. baron Schimmelpenninck van der Oye en Jb. Westra, werden in de op 26 februari 1966 gehouden jaarvergadering allen herkozen. De heer Kluyver werd op zijn verzoek ontheven van zijn lidmaatschap van het *dagelijks* bestuur en daarin opgevolgd door de heer C. J. A. Wijnaendts.

Activiteiten

Waar nodig en waar mogelijk werden te bevoegder plaatse bezwaren resp. bezwaarschriften ingediend tegen plannen waarbij de vogels in de verdrukking dreigen te komen. Hieronder vallen o.a. Dollart-problemen (bespreking o.a. met vertegenwoordigers van de Duitse CIPO-sectie), besprekingen inzake bedreiging Flaauwers Inlaag, ontwerp herziening streekplan Zaanstreek, plan aanleg vliegveld supersonische vliegtuigen bij Texel/Vlieland.

Aan conferenties en besprekingen in binnen- en buitenland over velerlei onderwerpen betreffende vogelbescherming of ermede verband houdende, werd door afgevaardigden of vertegenwoordigers van de Vereniging deelgenomen. Hiertoe zijn te rekenen:

- a) Waterwildconferentie van het International Wildfowl Research Bureau (I.W.R.B.) te Noordwijk;
- b) Congres International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (I.U.C.N.) te Luzern;
- c) Wereldconferentie Conseil International pour la Préservation des Oiseaux (C.I.P.O.) te Cambridge;
- d) Ganzen-symposium te Zwolle, georganiseerd in samenwerking met de Kon. Ned. Jagersvereniging (K.N.J.V.) en Commissie Samenwerking Vogelbescherming (C.S.V.);
- e) Overleg met Luchtmachtstaf inzake mogelijkheden tot vermindering van „vogelaanvaringen” in de lucht.

Op bescheiden wijze kon van TV en radio gebruik gemaakt worden voor het geven van voorlichting, o.a. over problemen betreffende stookolie, ganzen en wintervoeding.

Het hoofdbestuur kwam twee keer bijeen, het dagelijks bestuur acht keer. Er werd een propaganda-commissie ingesteld.

Plannen voor een Buisman-penning zijn ontwikkeld.

Er waren contacten met vuurtorens en lichtschepen (trekvogelonderzoek in samenwerking met Zoölogisch Museum, Amsterdam).

Er werden acht excursies voor volwassenen georganiseerd en drie speciaal voor jeugdleden.

Op 4 en 6 mei werd een gezelschap van 35 Zwitsers begeleid naar Balgzand, Zwanenwater, Eempolders en Naardermeer.

Financiën

1. *Fonds „Weidevogelreservaat De Reef”*

Per eind april 1966 werd het weidevogelreservaat „De Reef” uitgebreid met een aankoop van 8,5 ha (inclusief boerderijtje), gelegen in het zuidelijk gedeelte van het gebied. Daarmede was de „Reef-schatkist” leeg, doch het reservaat was aangegroeid tot een oppervlakte van rond 54 ha land, riet en water.

2. *Fonds „Bescherming zeldzame Vogels”*

Zoals bekend en zoals de naam aangeeft, is dit fonds bestemd voor bijzondere gevallen, zoals bewaking of extra beveiligingsmaatregelen voor bepaalde zeldzame of acuut bedreigde vogels. De laatste jaren werd uit dit fonds geput o.a. voor extra bewaking van bijeneter, steltkluut en hop, terwijl ook voor het behoud van de roofvogels enkele duizenden gulden besteed werden.

Op aanvraag van de redactie van „Ardea” werd aan dat tijdschrift een ondersteuning van f 1.500,— toegezegd voor drukkosten van een ook voor ons land zeer belangrijk artikel over de lepelaars van de Dobrudsha, van de hand van een Roemeens ornitholoog.

3. Het „*Ooievaarsfonds*” bedroeg f 682 per ult^o 1966. Onder leiding van inspecteur Petter, specialist op het gebied van ooievaarsnesten, werden in verslagjaar twee oude nesten hersteld en vijf nieuwe geplaatst. Alle hieraan verbonden kosten werden door de ter plaatse geïnteresseerden betaald.

4. Het „*OLVEH-kalenderfonds*”

Uit het OLVEH-kalenderfonds werd voor het weidevogelreservaat „De Reef” f 16.000,— ontvangen en voor de Koudekerkse Inlaag f 1.500,—.

5. In verband met de zeer gestegen algemene kosten, in hoofdzaak van het bureau, is ook het nadelig saldo toegenomen; dit werd naar de kapitaalrekening overgebracht.

Anderzijds zijn er voor 1966 toch ook veel redenen tot verheugenis:

- 1) de positieve reactie van zeer velen op onze verzoeken tot vrijwillige contributie-verhoging;
- 2) ontvangsten uit een vijftal nalatenschappen;
- 3) de van het Rijk ontvangen subsidie.

Excursies

Op 15 excursiedagen waren 1.150 deelnemers aanwezig, of gemiddeld 76 deelnemers per excursiedag. Begunstigd door de fraaist denkbare weersomstandigheden werd aan alle tochten veel vreugde beleefd, mede door de hogelijk op prijs gestelde medewerking die steeds en overal werd gevonden, zowel van Staatsbosbeheer als van Natuurmonumenten (Texel,

Biesbosch, Friesland), als van zo-maar plaatselijke vogelmannen en eigen bewakers.

Aan 3 speciale jeugd-excursies werd door resp. 27, 65 en 43 jeugdleden deelgenomen: een redelijke belangstelling, die mogelijk in de toekomst nog groeien zal.

Onze dank gaat verder uit naar de vogelbeschermingswachten „Utrecht”, „Zaanstreek”, „Schouwen-Duiveland”, „Noord-Veluwe” en de Friese Bond, voor de prettige contacten, hulp en samenwerking bij het organiseren van de tochten naar resp. Eempolders, De Reef, Zeeland (vierdaagse), Oost-Flevoland en de ganzen van Friesland. De tweedaagse naar Texel werd een glorieuze opening van het excursie-programma, met o.a. zaagbekken, ganzen en vele andere soorten zee-, water-, weide- en moerasvogels, inclusief goudplevieren, beflijsters en albino scholekster. Hoogtepunten tijdens de vierdaagse naar Zeeland waren de bezoeken aan de Inlage van Ellewoutsdijk en alle befaamde vogelgebieden van Schouwen-Duiveland, waarvan de zeer vroege ochtendwandeling door de omgeving van het slot Haamstede (met duingebied Zeepe) een van de mooiste belevenissen werd.

Bewaking broedterreinen

Voor alle bewaakte terreinen geldt dat het broedseizoen voor de weidevogels — nadat het zich evenals in 1965 aanvankelijk slecht liet aanzien door te veel koude en nattigheid — over het algemeen toch nog een zeer gunstig verloop heeft gehad.

Enkele bijzonderheden:

Punt van Reide: strengere bewaking, in samenwerking met politie, heeft zeer gunstig gewerkt. Acute bedreiging door inpoldering en vuilwaterafvoer blijft. Bij hoogwater-telling eind september/begin oktober bleek het aantal watervogels in Dollartgebied ca. 100.000 te bedragen, waarvan 16 à 19.000 kluten!

Eempolders Noord (Incl. nieuwe dijk Zuidelijk Flevoland): 1200 paar visdiefjes, 5 paar dwergsterns, 70 paar strandpleviertjes en nog honderden andere vogels in ruim 40 soorten (waaronder ook krooneend, kluit en baardmees) was het resultaat dat de bewaking van dit gebied in verslagjaar boekte door perfect samenspel van Staatsbosbeheer, politie, Dienst der Zuiderzeewerken en onze ambitieuze bewaker, die met eigen motorboot al z'n vrije tijd aan genoemd gebied gegeven heeft.

Van de *Loosrechtse Plassen* wordt gestadige achteruitgang van de vogelstand gemeld: de onrust neemt hier zeer toe.

Aan het *Balgzand* werd door de visdiefjes tot tweemaal toe zeer zwaar verlies geleden als gevolg van hoog water. Ook klein roofgedierte zoals ratten, wezels en bunzings bracht ernstige schade toe. Maatregelen zijn beraamd aldaar tot een permanente en strenge bewaking te komen en een degelijke bestrijding van het ongedierte. Texel, Hoornder Nieuwland: „'t Stoâr”. Prima bewaking door de pachters had zeer gunstige broedresultaten ten gevolge.

De Putten (natuurmonument achter Hondsbossche Zeewering). Hoewel om verschillende redenen de vogelstand er verontrust en bedreigd wordt, waren er in verslagjaar, behalve de „gewone” weidevogels, toch nog 18 paren kluten te bewaken.

Over *De Reef* zouden wij gaarne een korte toelichting willen geven op het woordje „uniek”, dat bij tijd en wijle voor dit gebied gebruikt wordt. Elk jaar worden inventarisatie-tellingen in de Zaanstreek uitgevoerd door de vogelbeschermingswacht van die naam. Welnu, op een gedeelte groot ± 15 ha, dat in het voorjaar langere tijd onder water gestaan had en het op tijd voor de vogels weer drooggemalen kon worden, werden *alleen* van *grutto* en *kievit* resp. 46 en 42 nesten geteld! Met inbegrip van tureluur en kemphen een gemiddelde van meer dan 6 nesten per hectare is uniek! Voor de Zaanstreek als geheel kan hieraan nog worden toegevoegd, dat er, behalve in het Weidevogelreservaat De Reef, ook door de vereniging verzorgde bewaking is in het gebied rond Krommenie, Wormerveer, Jisp en Oostzaan. Van alle 5 bewakers uit de Zaanstreek kwamen gunstige berichten binnen over de door hen bewaakte terreinen.

Van de *Ackersdijkse Plassen* is zeer goed nieuws: twee heren van de Haagse Vereniging hebben zich bijzonder veel moeite gegeven (tussen 20 maart en 3 juli zeven volle dagen aan de inventarisatie besteed!) zo veel mogelijk gegevens te verzamelen over dit OLVEH-reservaat. Het aantal waargenomen soorten bedroeg 75, waarvan 42 soorten broedvogels met 272 vastgestelde broedgevallen (excl. spreeuw, fazant en de niet gelocaliseerde broedsels van houtduiven en eendensoorten).

Met de *Caloot* is het maar triest gesteld. Uit een brief van de bewaker: „Ik denk dat 't het gebied van de Caloot net zo zal vergaan als destijds De Beer... Ik heb alles gedaan om dit vogelgebied met steun van de vereniging te behouden en nu gaat 't allemaal aan flarden...”

De *Koudekerkse Inlaag* had ongeveer eenzelfde broedvogelpopulatie als het jaar tevoren, kluten waren er 116 paar. Wij prijzen ons gelukkig ook hier de vogelbelangen in de beste handen te weten.

In het *Verdrongen Land van Saesting* verliep de broedtijd dit jaar minder gunstig door de vele regens, die erg veel slachtoffers eisten onder de jonge vogels. Visdiefjes waren er slechts ongeveer 400 paar. Er broedde één paar steltkluten, dat twee jongen groot bracht.

Tenslotte willen wij evenals voorgaande jaren ook nu weer onze grote erkentelijkheid betuigen jegens mevr. M. A. van Schrevendijk-Bijl en de heer J. B. Heger voor de ijver en plichtsbetrachting waarmede zij zich van hun taak gekwet hebben.

Gaarne en vanzelfsprekend betrekken wij in deze woorden van lof ook inspecteur G. Petter, die in verslagjaar weer zijn beste krachten wijdde aan controle op de naleving van de vogelwet en met raad en daad de problemen rond de bouw van ooievaarsnesten hielp oplossen.

<i>Ere-leden:</i>	
Jhr. W. H. de Beaufort	Maarn
Dr. G. A. Brouwer	Bilthoven
Jan P. Strijbos	Heemstede
<i>Dagelijks bestuur:</i>	
Dr. Ir. J. E. Carrière, voorzitter	Den Haag
F. A. C. M. van Hasselt, hon.-penningmeester	Roosendaal
J. Albers	Westzaan
Dr. G. A. Brouwer	Bilthoven
D. Westra	Zevenaar
C. J. A. Wijnaendts	Den Haag
<i>Overige leden van het hoofdbestuur:</i>	
A. L. Bakker	Bergen/N.H.
Prof. Dr. D. Bakker	Haren/Gr.
Mr. M. C. Bloemers	Rijswijk/Z.H.
W. A. H. C. Boellaard	De Bilt
Ir. C. van der Burgt	Leeuwarden
Mej. Dr. N. Croin Michielsen	Oegstgeest
Dr. Ir. G. W. Harmsen	Haren/Gr.
L. M. E. van den Hombergh	Venlo
Mr. T. Lebret	Middelburg
J. C. Mink van der Molen	Amsterdam
Prof. Dr. M. F. Mörzer Bruijns	Zeist
Dr. P. J. van Nieuwenhoven	Maastricht
Ph. D. Baron van Pallandt van Eerde	Ommen
Mr. C. Post	Bunnik
Drs. J. Rooth	Utrecht
Jhr. Mr. F. C. M. van Rijckevorsel	Assen
Ir. P. Santema	Voorburg/Z.H.
C. Baron Schimmelpenninck van der Oije	Wassenaar
Jan P. Strijbos	Heemstede
Mr. A. Tieleman	Warnsveld
G. K. C. van Tienhoven	Amsterdam
Prof. Dr. K. H. Voous	Huizen/N.H.
Jb. Westra	Warmenhuizen/N.H.
R. van Zinderen Bakker	Koog aan de Zaan
<i>Secretarissen:</i>	
J. G. Kooiman	Santpoort
J. J. Zweeres	Zwanenburg/N.H.
<i>Administratieve medewerkers:</i>	
J. B. Heger	Amsterdam
Mevr. M. A. van Schrevendijk-Bijl	Zwanenburg/N.H.
<i>Adviseur:</i>	
H. van Dongen	Scheveningen
<i>Inspecteur:</i>	
G. Petter	Aalsmeer